

Česká republika
NÁLEZ
Ústavního soudu
Jménem republiky

Ústavní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Jiřího Zemánka (soudce zpravodaje) a soudců Ludvíka Davida a Vojtěcha Šimíčka o ústavní stížnosti stěžovatele **R. M.**, zastoupeného Mgr. Bc. Filipem Schmidtem, LL.M., advokátem, se sídlem Ovinecká 78/33, Praha, proti usnesení Vrchního soudu v Olomouci č. j. 2 To 15/2017-68 ze dne 20. února 2017 a usnesení Krajského soudu v Brně č. j. 11 Nt 201/2017-53 ze dne 20. ledna 2017, za účasti Vrchního soudu v Olomouci a Krajského soudu v Brně jako účastníků řízení a Vrchního státního zastupitelství v Olomouci a Krajského státního zastupitelství v Brně, jako vedlejších účastníků řízení, *takto*:

I. Usnesením Vrchního soudu v Olomouci č. j. 2 To 15/2017-68 ze dne 20. února 2017 a usnesením Krajského soudu v Brně č. j. 11 Nt 201/2017-53 ze dne 20. ledna 2017 byla porušena práva stěžovatele zaručená čl. 8 odst. 1 a 2 a čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a čl. 5 odst. 1 písm. f) Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

II. Usnesení Vrchního soudu v Olomouci č. j. 2 To 15/2017-68 ze dne 20. února 2017 a usnesení Krajského soudu v Brně č. j. 11 Nt 201/2017-53 ze dne 20. ledna 2017 se ruší.

Odůvodnění:

I.

1. Ústavní stížností, která splňuje formální náležitosti stanovené zákonem č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“), se stěžovatel domáhá zrušení v záhlaví uvedených rozhodnutí s tvrzením, že jimi došlo k porušení jeho ústavních práv zaručených čl. 8 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“), a čl. 5 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“).

2. Z obsahu ústavní stížnosti a příslušných listin se podává, že stěžovatel je občanem Ruské federace, který je od 17. listopadu 2004 držitelem mezinárodní ochrany ve formě azylu v Rakousku. Rozsudkem ze dne 14. prosince 2009 byl ve své

nepřítomnosti odsouzen Korenovským okresním soudem v Krasnodarském kraji, Ruské federaci, pro spáchání trestného činu nezákonného obratu silně účinkujících nebo jedovatých látek se záměrem jejich odbytu podle § 234 odst. 4 trestního zákoníku Ruské federace. Dne 21. srpna 2008 bylo po stěžovateli vyhlášeno mezinárodní pátrání. Na základě žádosti Generální prokuratury Ruské federace sp. zn. 81/3-504-08 ze dne 26. září 2008 bylo v Rakouské republice zahájeno řízení o vydání stěžovatele do Ruské federace. Toto řízení bylo dne 25. června 2009 rozhodnutím rakouského Zemského soudu pro trestní řízení ve Vídni sp. zn. 353 HR60/09d zastaveno a byla vyslovena nepřípustnost vydání stěžovatele do Ruské federace, a to pro rozpor s čl. 3 Úmluvy a zásadou non-refoulement. Dne 17. ledna 2017 byl stěžovatel kontrolován na území České republiky hlídkou cizinecké policie, oddělením pátracích agend Znojmo. Po zjištění, že byl na stěžovatele vydán mezinárodní zatykač, byl zadržen.

3. Napadeným usnesením Krajského soudu v Brně byl stěžovatel na základě návrhu Krajského státního zastupitelství v Brně ze dne 19. ledna 2017 vzat do předběžné extradiční vazby podle § 94 odst. 1 zákona č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních (dále jen „zákon o mezinárodní justiční spolupráci“), a to se zápočtem lhůty od 17. ledna 2017, 19:30 hodin. Krajský soud dospěl k závěru, že mezinárodní ochrana získaná azylem v Rakousku na stěžovatele na území České republiky nedopadá. Věc se nachází ve stádiu předběžného šetření ohledně přípustnosti vydání k trestnímu stíhání do Ruské federace, kdy je stěžovatel reálně ohrožen vydáním do Ruské federace. Stěžovatel si je vědom toho, že na území Rakouska je chráněn uděleným azylem, takže nejjednodušším způsobem, jak zmařit probíhající vydávací řízení, je vycestování do Rakouska, kde by nad ním české justiční orgány ztratily jakoukoliv moc

4. Stěžovatel podal proti usnesení o předběžné vazbě stížnost, kterou Vrchní soud v Olomouci napadeným usnesením podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. řádu zamítl jako nedůvodnou. Vrchní soud shledal rozhodnutí soudu prvního stupně zákonným a věcně správným, v němž se soud dostatečně přesvědčivě vypořádal s argumentací stěžovatele. I podle názoru vrchního soudu stále trvá obava z možného útěku stěžovatele, aby se tak vyhnul extradičnímu řízení do Ruské federace.

5. Vazba stěžovatele trvala do dne 29. března 2017, kdy Krajský soud v Brně usnesením č. j. 11 Nt 201/2017-161 ze dne 29. března 2017 rozhodl, že podle § 91 odst. 1 písm. o) zákona o mezinárodní justiční spolupráci vydání stěžovatele k výkonu trestu odnětí svobody v trvání 4 roků nepodmíněně, který mu byl uložen rozsudkem Korenovského okresního soudu, Krasnodarského kraje, Ruská federace, ze dne 14. prosince 2009, za spáchání trestného činu nezákonného obratu silně účinkujících nebo jedovatých látek se záměrem odbytu podle čl. 234 č. 3 trestního zákoníku Ruské federace s výkonem trestu v nápravném zařízení obecného režimu, není přípustné (výrok I.) a současně stěžovatele podle § 95 odst. 4 zákona o mezinárodní justiční spolupráci propustil z předběžné vazby na svobodu (výrok II.).

II.

6. Stěžovatel v ústavní stížnosti namítá, že již v době jeho lustrace policií a nejpozději v době vazebního zasedání u Krajského soudu v Brně bylo státním orgánům známo, že stěžovatel je držitelem mezinárodní ochrany v Rakousku, a že tedy nebude moci být s ohledem na princip non-refoulement, zakotvený v čl. 33 Úmluvy o právním postavení uprchlíků, jeho vydání do Ruské federace realizovatelné. Má za to, že vzhledem ke společnému azylovému systému Evropské unie by se mělo na držitele mezinárodní ochrany v jiném členském státě hledět jako na držitele mezinárodní ochrany v České republice. To vyplývá jak z čl. 78 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie, tak z čl. 21 odst. 1 tzv. kvalifikační směrnice č. 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011.

7. Stěžovatel s odkazem na judikaturu Ústavního soudu, Evropského soudu pro lidská práva a Soudního dvora Evropské unie poukazuje na to, že zbavení osobní svobody jednotlivce musí být vždy vázáno na realizovatelný účel, takže v situaci, kdy je zřejmé, že k vydání nemůže dojít, není možné osobu pro tento účel vzít do vazby. Evropský soud pro lidská práva považuje absenci vázanosti vazby na účel vazby za svévoli rozpornou s požadavky čl. 5 odst. 1 písm. f) Úmluvy. Stěžovatelova více než dva měsíce trvající vazba tak nebyla vázána na jakýkoliv legitimní účel. I když již zásah do jeho osobní svobody netrvá, neboť byl z vazby propuštěn, rozhodnutí o jeho vzetí do vazby je dle jeho přesvědčení protiústavní a je nutné trvat na jeho zrušení.

III.

8. K ústavní stížnosti se na žádost Ústavního soudu vyjádřili účastníci řízení Krajský soud v Brně a Vrchní soud v Olomouci a vedlejší účastníci řízení Krajské státní zastupitelství v Brně a Vrchní státní zastupitelství v Olomouci.

9. Krajský soud v Brně ve svém vyjádření uvedl, že se s argumentací stěžovatele obsaženou v ústavní stížnosti neztotožňuje, a že k porušení jeho ústavních práv ze strany soudu nedošlo. Navrhl proto ústavní stížnost zamítnout.

10. Vrchní soud v Olomouci v celém rozsahu odkázal na napadená rozhodnutí, jimiž dle jeho přesvědčení nedošlo k porušení namítaných práv a svobod stěžovatele. Svůj názor zdůvodnil zjištěním, že v době rozhodování o vazbě měly soudy k dispozici ničím nepodložená tvrzení stěžovatele, který byl zadržen na území České republiky bez příslušných dokladů. Upozornil na to, že po skončení předběžného šetření ve věci činná státní zástupkyně podala dne 10. března 2017 návrh na vyslovení nepřípustnosti vydání a v té souvislosti byl stěžovatel dne 29. března 2017 z vazby propuštěn. Omezení stěžovatele na svobodě vazbou tak bylo minimálně po dobu urychleného předběžného

šetření odůvodněno obstaráním dokladů osvědčujících pravdivost argumentace stěžovatele. Ústavní stížnost proto označil za zjevně neopodstatněnou.

11. Státní zástupkyně Krajského státního zastupitelství v Brně v úvodu svého vyjádření zrekapitulovala rozhodné údaje týkající se zadržení stěžovatele. Stěžovatel byl po zadržení policejním orgánem vyslechnut podle § 93 odst. 2 zákona o mezinárodní justiční spolupráci a údaje, které uváděl, byly ověřeny v policejní databázi České republiky a v Centru policejní spolupráce Mikulov – Drasenhofen, odkud byly ve lhůtě stanovené pro zadržení získány dostupné policejní informace k osobě zadrženého. Policejní orgán tak byl prvotně informován o tom, že stěžovateli byla v Rakouské republice vystavena pobytová karta vydaná dne 9. srpna 2004 a konvenční cestovní pas ze dne 5. 1. 2007. Tyto informace však bylo nutné ověřit v předběžném šetření, neboť stěžovatel neměl vyjma řidičského průkazu u sebe žádný doklad k prokázání své totožnosti. V tomto směru nepovažuje za pravdivé tvrzení stěžovatele, že předložil soudu úředně ověřené rozhodnutí o udělení azylu v Rakousku. Teprve v předběžném šetření byly potvrzeny údaje o udělení azylu a poskytnutí pobytu stěžovateli na území Rakouské republiky, a to až poté, kdy v rámci vyžádání dodatkových informací ze dne 26. ledna 2017 požádala státní zástupkyně Spolkový úřad pro udělení azylu ve Vídni o poskytnutí informací týkajících se udělení azylu stěžovateli a o zaslání potvrzení platných osobních dokladů, které byly stěžovateli vystaveny rakouskými správními orgány. Souběžně státní zástupkyně požádala Spolkové ministerstvo spravedlnosti Rakouské republiky o poskytnutí dodatkových informací týkajících se otázky možného vedení extradičního řízení s osobou stěžovatele v Rakouské republice na základě předmětného zatýkacího rozkazu. Odpověď státní zástupkyně obdržela dne 27. února 2017 a její součástí bylo rozhodnutí rakouského úřadu pro udělení azylu vydané dne 17. ledna 2004 v Linci. Po obdržení dodatkových informací včetně stejnopisu rozhodnutí o udělení azylu stěžovateli, byl proveden předběžný výslech stěžovatele dne 24. února 2017 a krajskému soudu byl dne 10. března 2017 podán návrh na vydání rozhodnutí o nepovolení předání stěžovatele do Ruské federace, kterému krajský soud usnesením ze dne 29. března 2017 vyhověl. Z toho vyplývá, že příslušné orgány postupovaly s naprostým urychlením, kdy bylo jejich povinností ověřit údaje získané z policejních databází. Nelze jim proto vytýkat, že byly nuceny omezit osobní svobodu mezinárodně hledaného stěžovatele. Závěrem svého vyjádření státní zástupkyně poukázala na to, že by vynaložené práci českých justičních orgánů napomohlo, kdyby orgány Rakouské republiky po provedeném extradičním řízení v roce 2009 vložily do systému mezinárodně hledaných osob záznam, že s hledanou osobou bylo v Rakouské republice vedeno extradiční řízení na základě zatýkacího rozkazu vyžadujícího státu a že nebyla povolena z důvodu udělení azylu. Právo azylu se vztahuje na území toho státu, který je udělil, a musí být respektováno v realizujícím státě na základě Českou republikou přijatých mezinárodních dohod. Za zjištěného skutkového stavu bylo nutné stěžovatele omezit na osobní svobodě, neboť v uvedeném stádiu řízení nebyly zjištěny skutečnosti zákonem stanovené pro odmítnutí žádosti dožadujícího státu na vydání hledané osoby (§ 89 zákona o mezinárodní justiční spolupráci). Státní zástupkyně proto navrhla, aby byla ústavní stížnost odmítnuta jako zjevně neopodstatněná.

12. Vrchní státní zastupitelství v Olomouci sdělilo, že nevyužívá svého oprávnění k věci se vyjádřit. Požádal však o doručení rozhodnutí Ústavního soudu.

13. V replice na podaná vyjádření stěžovatel reagoval především na tvrzení státní zástupkyně Krajského státního zastupitelství v Brně. Poukázal na její návrh na vyslovení nepřipustnosti vydání ze dne 10. března 2017, z něhož vyplývá, že právě udělení azylu v Rakouské republice jako nemožnost vydání do Ruska jako důvod nemožnosti realizace vazby stěžovatel uváděl již při vazebním zasedání, kdy rovněž přesně informoval o datu udělení azylu i jeho důvodech. Získat úředně ověřený překlad takového rozhodnutí v Rakousku je pro osobu ve vazbě poměrně složitou záležitostí. V rámci společného azylového systému Evropské unie se však předpokládá, a je nezbytnou podmínkou sdílení informací ve společném informačním systému, kde jsou evidováni cizinci s uděleným azylem nebo osoby, které o azyl požádaly. Je pro něho tedy nepochopitelné, že by ověření této informace mělo orgánům činným v trestním řízení trvat více než měsíc, zvláště za situace, kdy je cizinec držen ve vazbě. V uvedeném návrhu Krajského státního zastupitelství v Brně se na str. 7 uvádí, že k potvrzení statusu držitele mezinárodní ochrany v Rakousku ze strany relevantních rakouských úřadů došlo dne 16. února 2017. Nejpozději od této doby tak byla vazba stěžovatele nezákonná, neboť její účel byl zcela zjevně nerealizovatelný.

IV.

14. Ústavní soud v minulosti již mnohokrát zdůraznil, že není oprávněn zasahovat do rozhodovací činnosti obecných soudů, neboť není vrcholem jejich soustavy (srov. čl. 81, čl. 90 Ústavy). Pokud soudy postupují v souladu s obsahem hlavy páté Listiny, nemůže na sebe atrahovat právo přezkumného dohledu nad jejich činností (čl. 83 Ústavy). Na druhé straně je však oprávněn a povinen posoudit, zda bylo řízení jako celek spravedlivé a zda v něm nebyla porušena ústavně zaručená základní práva nebo svobody stěžovatele.

15. Ústavní soud předesílá, že osobní svoboda zaručená čl. 8 Listiny i čl. 5 Úmluvy představuje v demokratickém a právním státě jednu z nejdůležitějších hodnot [viz např. náleží Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 3326/13 ze dne 15. 1. 2014 (N 5/72 SbNU 69); rozsudek ESLP ve věci Āupa proti České republice ze dne 26. 5. 2011 č. 39822/07, § 45]. Proto musí být náhled na postup orgánů veřejné moci v souvislosti s omezením osobní svobody přísnější [náleží sp. zn. II. ÚS 336/06 ze dne 28. 3. 2007 (N 56/44 SbNU 719)]. Trvání na dodržení všech zákonem stanovených podmínek omezení osobní svobody představuje základní garanci, že budou skutečně respektována práva dotčeného jednotlivce a že v jeho případě nedojde ke zneužití moci (náleží sp. zn. III. ÚS 916/13 ze dne 17. 2. 2015, N 33/76 SbNU 451). Obdobné záruky poskytují čl. 5 Úmluvy či čl. 9 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech.

16. V dané věci, vzhledem k obsahu ústavní stížnosti, jde především o to, zda podaný výklad a aplikace příslušných ustanovení upravujících rozhodování o omezení stěžovatelovy svobody předběžnou vazbou, nezakládá nepřijatelné ústavněprávní konsekvence, tj. zda nepředstavuje nepřipustný zásah do právního postavení stěžovatele v té rovině, již je poskytována ochrana ústavněprávními předpisy, zejména Listinou, včetně práva na soudní ochranu (spravedlivý proces) ve smyslu její hlavy páté, a Úmluvou.

17. Při posouzení, zda u stěžovatele byly dány důvody předběžné vazby dle § 94 odst. 1 zákona o mezinárodní justiční spolupráci, je nutno přihlídnout k celému průběhu extradičního řízení, jak je popsáno shora, které skončilo rozhodnutím o vyslovení nepřipustnosti vydání stěžovatele do Ruské federace z důvodu uvedeného podle § 91 odst. 1 písm. o) zákona o mezinárodní justiční spolupráci. Zbavení osobní svobody jednotlivce totiž musí i v souvislostech extradičního řízení vždy směřovat k jeho účelu a může trvat pouze po dobu nezbytně nutnou ve vztahu k veřejnému zájmu, který je realizací vazby sledován (viz nálezn sp. zn. II. ÚS 331/10 ze dne 26. 5. 2010, N 106/57 SbNU 371). Evropský soud pro lidská práva považuje absenci vázanosti předběžné vazby na realizovatelný účel za svévoli rozpornou s požadavky článku 5 odst. 1 písm. f) Úmluvy, přičemž zdůrazňuje možnost trvání vazby jen po dobu nezbytně nutnou k realizaci daného účelu (viz Chahal proti Spojenému království, rozsudek velkého senátu, 15. 11. 1996, č. 22414/93, § 112). I podstatně kratší zbavení osobní svobody se může dostat do rozporu s čl. 5 odst. 1 Úmluvy, jestliže možnost realizace účelu zbavení svobody se časem vzhledem k okolnostem ukázala jako pochybná (viz Efraimidi proti Řecku, rozsudek, 21. 6. 2011, č. 33225/08, § 54-56). Evropský soud pro lidská práva tak shledal nezákonnou ve smyslu čl. 5 odst. 1 písm. f) Úmluvy vazbu trvající 3 měsíce, když relevantní zjištění učinily příslušné orgány již po necelém měsíci trvající vazby.

18. V projednávaném případě měly příslušné orgány činné v trestním řízení již v době zadržení stěžovatele informaci, že stěžovateli byla v Rakouské republice udělena mezinárodní ochrana formou azylu a byl mu poskytnut pobyt na území Rakouské republiky. To ostatně potvrdila ve svém vyjádření i státní zástupkyně Krajského státního zastupitelství v Brně, když uvedla, že stěžovatel byl po zadržení policejním orgánem vyslechnut podle § 93 odst. 2 zákona o mezinárodní justiční spolupráci a údaje, které uváděl, byly ověřeny v policejní databázi České republiky a v Centru policejní spolupráce Mikulov – Drasenhofen, odkud byly ve lhůtě stanovené pro zadržení získány dostupné policejní informace k osobě zadrženého, kdy byl policejní orgán prvotně informován o tom, že stěžovateli byla v Rakouské republice vystavena pobytová karta vydaná dne 9. srpna 2004 a konvenční cestovní pas. Jak pak vyplývá z odůvodnění napadeného usnesení soudu prvního stupně, soud již měl při rozhodování o předběžné vazbě k dispozici listinné důkazy, a to sdělení Zemského policejního ředitelství Dolní Rakousko, z něhož vyplynulo, že stěžovatel je držitelem povolení k pobytu v Rakousku vystaveného dne 9. srpna 2004 a držitelem blíže nezjištěného dokumentu vystaveného Cizineckou policií ve Vídni pod č. K1043701, dále odpověď z Centra policejní spolupráce na žádost ze dne 18. ledna 2017, z níž vyplynulo, že

stěžovateli již byl přiznán v Rakousku azyl, a také zprávu Policejního prezidia České republiky ze dne 19. ledna 2017, z níž bylo zjištěno, že stěžovatel má v Rakousku platný status azylanta a bylo mu vydáno povolení k pobytu. Z této zprávy měl soud dále za zjištěné, že se stěžovatelem neprobíhá v současné době extradiční řízení, přičemž ohledně zamítnutí vydání jeho osoby do Ruska bylo vedeno řízení u rakouského ministerstva spravedlnosti pod č. j. BMJ-4033574/0005-IV/I/2009.

19. Byť tedy státní zástupkyně, jak vyplývá z jejího vyjádření, považovala za nutné tyto údaje o udělení azylu, o poskytnutí pobytu a o výsledku extradičního řízení v Rakousku ověřit v předběžném šetření, základní informace, včetně sdělení Policejního prezidia České republiky o tom, že stěžovatel má v Rakouské republice platný status azylanta, již měly příslušné orgány činné v trestním řízení k dispozici. Další předběžné šetření tak měly s ohledem na již zjištěné závažné okolnosti vést s maximální péčí a urychlením, což se však nestalo. V rozporu s tvrzením státní zástupkyně, že na žádost o poskytnutí dodatkových informací o udělení azylu ze dne 26. ledna 2017 dostala patřičné odpovědi až dne 27. února 2017, je přitom její konstatování v návrhu na vyslovení nepřipustnosti vydání stěžovatele do Ruské federace ze dne 10. března 2017, v němž uvedla, že na základě zprávy Spolkového cizineckého a azylového úřadu Rakouské republiky ze dne 16. 2. 2017 bylo potvrzeno, že stěžovatel má v Rakouské republice od roku 2004 udělen časově neomezený azyl, a že na základě zprávy Spolkového ministerstva spravedlnosti Rakouské republiky ze dne 10. 2. 2017 bylo potvrzeno, že v Rakouské republice bylo v roce 2008 zahájeno proti stěžovateli vydávací řízení za účelem jeho vydání do Ruské federace, přičemž pravomocným usnesením Zemského soudu pro trestní věci Vídeň ze dne 25. června 2009 bylo vydání prohlášeno za nepřipustné z důvodu obavy, že trestní řízení ve vyžadujícím státě neodpovídá zásadám článku 3 až 6 Úmluvy.

20. Za popsané situace, kdy bylo soudu při rozhodování o návrhu státní zástupkyně na vzetí stěžovatele do předběžné vazby, již z tvrzení samotného stěžovatele známo, že mu byl v Rakouské republice poskytnut azyl, a že zde také v minulosti neúspěšně proběhlo v předmětné věci extradiční řízení, což bylo potvrzené soudem citovanými listinnými důkazy - sdělením Zemského policejního ředitelství Dolní Rakousko, odpovědí Centra policejní spolupráce a zprávu Policejního prezidia České republiky, měl soud obezřetněji vážit důvodnost předběžné vazby i použitelnost jiných cest, kterými by bylo možné dosáhnout řádného průběhu extradičního řízení. Stěžovatel totiž slíbil, že by do skončení vydávacího řízení v případě propuštění ze zadržení setrval v Brně, což nebylo ze strany soudu akceptováno. Rizika odůvodněnosti předběžné vazby, spojená s existencí v Rakousku poskytnuté mezinárodní ochrany, soud nejenomže vůbec nezvažoval, ale dokonce shledal, že mezinárodní ochrana stěžovatele získaná azylem v Rakousku na jmenovaného na území České republiky nedopadá. Vyslovený názor v rozhodnutí soudu prvního stupně pak patřičně nekorigoval ani stížnostní soud, který se s jeho závěry o důvodnosti předběžné vazby plně ztotožnil.

21. Povinností obou soudů rozhodujících o omezení osobní svobody stěžovatele předběžnou vazbou naopak bylo věnovat patřičnou pozornost dřívějším rozhodnutím orgánů jiných členských států Evropské unie, tedy i orgánů Rakouské republiky, vydaným v azylovém a extradičním řízení, o jejichž existenci věděly, neboť ta jsou překážkou přípustnosti vydání stěžovatele do Ruské federace a z hlediska účelu vedení extradičního řízení mají význam i pro posouzení nutnosti zajištění stěžovatele předběžnou vazbou.

22. Podle čl. 3 odst. 2 Smlouvy o fungování Evropské unie totiž poskytuje Evropská unie svým občanům prostor svobody, bezpečnosti a práva bez vnitřních hranic, ve kterém je zaručen volný pohyb osob, ve spojení s vhodnými opatřeními týkajícími se ochrany vnějších hranic, azylu, přistěhovalectví a předcházení potírání zločinnosti. Na uvedené ustanovení navazují čl. 67 a čl. 78 a násl., vyjadřující požadavek společného evropského azylového systému a jednotného azylového statusu, i čl. 82 a násl. o vzájemném uznávání soudních rozhodnutí v trestních věcech. V čl. 33 Úmluvy o právním postavení uprchlíků je obsažen princip zákazu návratu do státu, ze kterého pochází držitel mezinárodní ochrany, jemuž byl udělen azyl (tzv. princip non-refoulement), který se vztahuje i na extradiční řízení, a to i na žadatele o azyl (viz Chahal proti Spojenému království, 15. 11. 1996, č. 22414/93). Uvedené konstrukci odpovídá ustanovení § 91 odst. 1 písm. b), o) zákona o mezinárodní justiční spolupráci, podle kterého je nepřipustné vydání osoby do cizího státu, pokud jde o osobu, které byla v České republice udělena mezinárodní ochrana, a to v rozsahu ochrany poskytnuté této osobě jiným právním předpisem nebo mezinárodní smlouvou, nebo pokud by toto vydání bylo v rozporu se závazky vyplývajícími pro Českou republiku z mezinárodních smluv o lidských právech a základních svobodách.

23. Z uvedeného vyplývá, že na držitele mezinárodní ochrany udělené v jiné členské zemi Evropské unie je nutné pohlížet jako na držitele mezinárodní ochrany i v členské zemi, v níž probíhá extradiční řízení a takovou osobu proto nelze vydat do státu, ze kterého pocházela předtím, než jí byl azyl udělen.

24. Nesprávný náhled soudů na mezinárodní ochranu formou azylu udělenou v Rakousku se zřetelně projevuje v souvislosti s dalším (již ústavně konformním) postupem soudu prvního stupně při rozhodování o návrhu státní zástupkyně na vyslovení nepřipustnosti vydání stěžovatele do Ruské federace. Usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 29. března 2017 byl totiž stěžovatel z vazby propuštěn, když soud dospěl k závěru o nepřipustnosti jeho vydání právě s ohledem na udělení mezinárodní ochrany v Rakouské republice, v níž už bylo v minulosti rozhodnuto o nepřipustnosti vydání stěžovatele do Ruské federace, Čečenské autonomní republiky, kde by se stěžovatel mohl stát terčem pronásledování, které by ohrozilo jeho základní lidská práva. Stalo se tak však po uplynutí více než dvou měsíců od vzetí stěžovatele do předběžné vazby, přičemž již v době rozhodování o vazbě bylo z příslušných dokumentů zřejmé, že vydání nebude realizovatelné.

25. Lze uzavřít, že orgány činné v trestním řízení a soudy rozhodující o předběžné vazbě stěžovatele měly od počátku řízení informace o tom, že vydání stěžovatele do Ruské federace nebude možné realizovat z důvodu mezinárodní ochrany, která byla stěžovateli poskytnuta v Rakouské republice. Další ověřování těchto informací trvajících několik týdnů přitom nelze považovat vzhledem k omezení osobní svobody stěžovatele za dobu nezbytně nutnou k realizaci účelu vazby, neboť i podle přesvědčení Ústavního soudu postavení stěžovatele jako azylanta mělo a mohlo být ověřeno v daleko kratší lhůtě. Pokud soudy přes dostupné informace, které důvodně zpochybňovaly možnost realizace účelu zbavení osobní svobody stěžovatele, rozhodly o důvodnosti předběžné vazby, a nezvažovaly použití jiných opatření, která se jim nabízela, a nadto posoudily mezinárodní ochranu poskytnutou stěžovateli v Rakouské republice v rozporu se závazky vyplývajícími pro Českou republiku z mezinárodních smluv, je nutno jejich rozhodnutí posoudit jako svévolná, porušující právo stěžovatele na spravedlivý proces dle čl. 36 odst. 1 Listiny. S ohledem na uvedené okolnosti případu pak lze omezení osobní svobody stěžovatele, postrádající reálný účel a trvajících více než 2 měsíce označit za porušující čl. 8 odst. 2 a 5 Listiny i čl. 5 odst. 1 písm. f) Úmluvy, neboť postavení stěžovatele jako azylanta mohlo a mělo být prověřeno v kratší lhůtě, než se stalo.

26. I když byl stěžovatel dne 29. března 2017 z vazby propuštěn a zásah do jeho osobní svobody již netrvá, Ústavní soud s ohledem na stanovisko pléna Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS-st. 25/08 ze dne 6. května 2017 (ST 25/49 SbNU 673) napadená rozhodnutí pro jejich neústavnost zrušil.

27. Závěrem Ústavní soud poznamenává, že ústní jednání v souladu s § 44 zákona o Ústavním soudu nenařizoval, neboť od něj nebylo možno očekávat žádné další objasnění věci.

28. Vzhledem k uvedenému Ústavní soud ústavní stížnosti vyhověl [§ 82 odst. 1, odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu] a obě napadená rozhodnutí zrušil [§ 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu].

Poučení: Proti nálezu Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 15. srpna 2017

Jiří Zemánek
předseda senátu